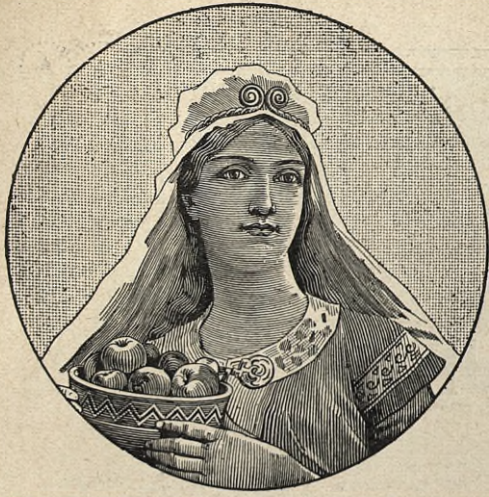

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING FÖR KVINNAN OCH HEMMET GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 10 AUGUSTI 1913.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.

BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WÄGNER.

Nya skatter i National- museum.

RUBRIKEN HAR OFVAN GALLER strängt taget endast för de tvenne landskapen af Sisley och Courbet, Millets porträtt af madame Frigot och Jordaens "Den heliga familjen". De två Roslin-porträtten tillhöra bankir Berg, men äro för tillfället deponerade i Nationalmuseet, där den konst-

intresserade publiken alltså kan få betrakta dem.

Dessa två arbeten af Alexander Roslin ha helt nyligen kommit i svenska händer vid en auktion i Paris. Det första föreställer La baronne de Neubourg Cromière (1) och är måladt 1756. Den förljusande baronessan intar ännu hvar och en vid första ögonkastet, så som hon måste ha gjort det för 150 år sedan. Hennes unga ansikte, som stiger upp som en blomma ur balfoaletens skära hölje, har ett obeskrifligt uttryck af klokhet och löje, i hennes blick lyser en ung kvinnas tidiga visdom, om hvilken man dock fruktar att den skulle kunna öfvervinnas af den, som förstod att begagna sig af det psykologiska ögonblicket. Konstnärens inspirerade glädje vid arbetet har förlänat denna bild det äkta konstverkets odödlighet. En vacker pendang är porträttet af den franske skulptören Pajou (2), måladt 12 år senare. Äfven här har konstnären haft en tacksam modell i det intelligenta, vackert modellerade ansiktet med dess lysande ögon.

Madame Frigot (3) är ett ungdomsverk af Millet, som nyligen upptäckts i Cherbourg. Millet målade detta porträtt som ersättning för den gästfrihet han åtnjöt hos bokbindare Frigot och hans maka. Det är en dotter till madame Frigot, som nu har sålt detta porträtt. Genom amanuensen Gauffins förmedling har det inköpts och skänkts till museet af grosshandlare A. N. Versteegh.

De två landskapen: Vid stranden af Louingkanalen (4) af Alfr. Sisley och Landskap med vattenfall (5) af Gustave Courbet ha skänkts af Nationalmusei vänner. De lära vara mycket representativa och goda verk af respektive konstnärer.

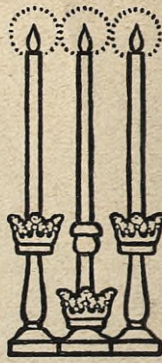
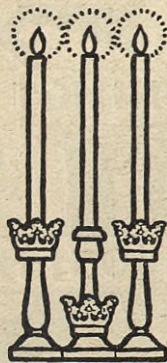
Den heliga familjen (6) slutligen af Jacob Jordaens är inköpt af Nationalmusei nämnd, som tack vare en svensk representants passlighet förvärfvat den för det billiga priset af 3,000 francs vid en stor konstauktion i Paris. Figurerna på taflan belysas skarpt af ett ljus, som den heliga Anna (Marias moder) håller i handen. I förgrunden sitter Maria i purpurröd mantel med Jesus på knät, Josef skymtar i bakgrunden. Taflan är målad 1618 och tillhör mästarens ungdomsperiod.

Gamla vägar.

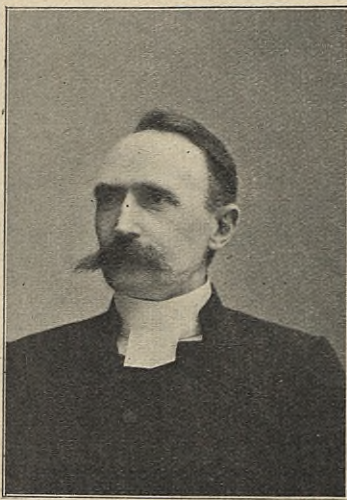
VAGAR, SOM FÖR LANGE SEN VI GÅTT,
huru väl vi se dem för vår blick!
Ja, när fjärran bygder färden nått,
drömma vi dem än i samma skick
dessa gamla vägar, vi som små
följde första gång ur gård och by.
Hvilket äfventyr att vandra då,
hvilken värld, beständigt rik och ny!
Hvarje brant, hvar vacker, björkprydd krök
minns jag grant, som såg jag den i går.
Stiger ännu här en liten rök
mellan löfven som i forna år?
Ligger jättestenen ännu kvar,
vaktande för kyrkans hvita hus,
och om öfver hembyns bro jag far,
hör jag än som fordom bäckens brus?

Gamla vägar, ack att jag ändå
finge, fast jag knappast det förljant,
era fattiga små backar gå,
höra skällors klang i hagen sent
sist en kväll, förr'n natten faller på...

AXEL JOHANSSON.

SVENSKT KYRKOLIF

Kyrkoherde Oskar Hedberg.

Kyrkans sociala förpliktelser i vår tid.

Af Kyrkoherde OSKAR HEDBERG.

*BLAND FRÅGOR SOM F. N. ARO AKTUELLA I KYRKLIGA KRET-
sar och som därför icke upptaga en ringa anpart af "svenskt kyrkolif",
är frågan om kyrkans ställning till de sociala rörelserna i tiden, spe-
ciellt arbetarrörelsen. Man söker alltmer samla sig till ett bestämt
program härutinnan. Vi gifva i dag ordet åt en man, som stått i de
främsta "stridslinjerna", när det gällt kyrkans förpliktelser gentemot
kroppsarbetarna, kyrkoherden Oskar Hedberg i Valbo, och som därför
har goda förutsättningar att klart bedöma läget. Vi erinra tillika om,
att just i dessa dagar, den 14-17 augusti, äger en fri samvaro rum
mellan män ur arbetarrörelsens och den kristna studentrörelsens
leder å Johannisdal utanför Köping, hvarvid flera kyrkomän leda och
medverka.*

ALLA DE FRÅGOR, SOM I
vår tid starkare än under någon
föregående framkommit och
kräva sin lösning, torde sä-
kerligen ingen vara mera brän-
nande och på samma gång mera svårlöst än
den sociala frågan, här fattad såsom arbe-
tarefrågan. Den berör det ojämförligt stör-
sta flertalet medlemmar i samhället och är
för dem en verklig lifsfråga.

Det fanns en tid för icke så värst länge-
sedan, då stora grupper i samhället ansågo
frågan om en förbättring af kroppsarbeta-
rens ställning fömligen underordnad; när den
frågan bragtes på tal, hade man egentligen
ingenling annat att säga än att den onödigt-
vis förts fram af en del missbelåtet folk och
att arbetaren godt kunde nöja sig med den
ställning han hade. Men den tiden är nu
förbi; man har börjat på allvar förstå, att
här föreligger en djupt allvarlig sak, och att
en så mäktig rörelse som den internationella
arbetarrörelsen omöjligt kan hvila på en
grund af tillfälligt missnöje utan på något
långt starkare och djupare. Och så har man
— därtill nödd och tvungen — börjat syssla
med denna fråga, och numera torde det icke
finnas många, som hafva mod att affärda
den med de gamla fraserna, än mindre med
en förnäm axelryckning.

Kyrkan, som står midt uppe i folkklivet och
som mera än någon annan kommer i berö-
ring med de olika folkklasserna, kan natur-
ligtvis minst af alla stå oberörd inför den so-
ciala frågan. Hon är också den som bäst
borde äga kännedom om den kroppsarbeta-
tande klassens ställning och som djupast
borde känna med och för dem, som lefva
under små förhållanden och kämpa en ojämn
kamp för dagligt bröd. Och rättvisligen
måste sägas, att kyrkan också vaknat upp
inför den sociala frågan, och numera med
djupt allvar frågar sig själf, hvilka särskilda
förpliktelser hon har med afseende på dess
lösning. Och fastän hon ännu står sökande

och icke så litet famlande, då det gäller att
finna sin plats i det sociala arbetet och sina
medel vid fyllandet af sin uppgift där, så
börja dock vissa riktlinjer allmer klarna och
vissa bestämda områden inom det stora so-
ciala arbetsfältet karläggas, områden, inom
hvilka hennes arbete måste utföras och där
det icke får saknas.

Den moderna arbetarrörelsen framträdde
i vårt land i likhet med förhållandet i andra
länder i början såsom en hetsig stridsfråga.
Sedan arbetarne organiserat sig i fackföre-
ningar och fackförbund och kände solidaritetens
styrka, började de kamp mot kapitalet
och arbetsgifvarne för att tilltvinga sig högre
arbetslöner och större inflytande vid arbets-
aftalen. Detta var enligt min mening helt
naturligt, då ju arbetarfrågan i första hand
är en "brödfråga" och arbetarne gifvelvis
först sökte lindring där skon klämde allra
värst. Först sedan och så småningom har
arbetarrörelsen inordnat sig i leden af re-
formvännerna i allmänhet, och det socialde-
mokratiska partiet, som lagit rörelsen ifrån
början helt om hand, blifvit ett reformparti
med ett åt alla sidor sig sträckande reform-
program. I denna första tid tänkte de so-
cialt intresserade prästerna, till hvilka un-
dertecknad hörde, och hvilka, tyvärr, icke
voro så synnerligen talrika, att deras gifna
plats var i själfva stridslinjen. De togo
alltså parti i de större eller mindre striderna,
och det är icke svårt att förstå, att deras
sympatier helt och hållet voro på arbetarnas
sida. Men snart funno de, att de ingenling
kunde uträtta, och det blef dem så små-
ningom klart, att de kommit in på ett område,
där deras verksamhet kunde skada långt
mera än gagna. Då påminde de sig Mästarens
ord till mannen, som bad honom dela arvet
mellan sig och brodern: "Människa, hvem
har satt mig till domare eller skiftesman mel-
lan eder?" Här klarnade alltså en riktlinje,
låt vara i negativ riktning; den kan måhända
uttryckas så: I dagsstriderna mellan

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år.....	Kr. 6.50	Helt år.....	Kr. 8.—
Halft år.....	» 3.50	Halft år.....	» 4.25
Kvartal.....	» 1.75	Kvartal.....	» 2.25
Lösnr.....	» 0.12	Lösnr.....	» 0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Mästersamuelsg. 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10-4.	Kl. 9-6.
Red. Nordling: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 11-1.	Kl. 9-6.
Verkst. direktören kl. 11-1.	Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	Utländska annonser de- biteras 30 öre med 20 % förhöjning å särskild be- gård plats.
25 öre efter text.	
30 öre å textside.	
20 % förhöjning å sär- skild begärd-plats.	

arbetare och arbetsgifvare har kyrkan ingen plats. Den saknar de härför nödiga förutsättningarna och har därför ingen möjlighet att rätt bedöma situationen. Här såsom eljes i lifvet besannar sig ordspråket: "Skomakare, blif vid din läst!"

Om den i början intagna ståndpunkten visade sig ohållbar, så gjordes dock genom den vissa vinster för framtiden. En af dessa var, att kyrkans präster allmer förstodo nödvändigheten af att sätta sig in i den sociala frågan, så långt detta var dem möjligt. Man började läsa social litteratur och upptaga kyrkans ställning till arbetarefrågan vid prästmöten och andra diskussionstillfällen landet rundt. Frukterna häraf hafva icke heller uteblifvit. Det finnes numera ytterst få präster, som stå fullkomligt oberörda och afvisande inför det arbetande folkets kraf; blicken har skärpts och utsikterna vidgats i samma mån som insikterna fördjupats, och vill man hafva ett slående bevis på sanningen af detta, vet jag för min del intet bättre än att påminna om den resolution, som förra året enhälligt antogs vid det i Stockholm då församlade prästmötet och som lydte så: "Prästmötet sympatiserar med kroppsarbetares sträfvan efter bättre villkor". Socialdemokraten beklagade, att den resolutionen icke fattats långt före detta; så gör jag också, men jag tillägger med stor glädje: "Bättre sent än aldrig."

Ett annat glädjande tidstecken med afseende på den fråga, som här behandlas, är det, att Allmänna Svenska Prästföreningen — prästernas fackförening, om man så vill — har tillsatt ett ständigt socialt utskott, som har att behandla till den sociala frågan hörande ärenden, och hvilket utträttat ganska mycket i både teoretisk och praktisk riktning. Alltså: Svenska kyrkan har på allvar vaknat till medvetande om sina sociala förpliktelser i nutiden, och att detta medvetande skall skärpas med hvarstenda år som går, därom är intet tvifvel.

Men då uppstå på allvar frågor sådana som dessa: "Hvilka sociala förpliktelser har då kyrkan? Inom hvilka områden på det stora sociala arbetsfältet har hon sin plats och huru skall hon lägga sitt sociala arbete?" Det finns naturligen ingen möjlighet att i en kortfattad uppsats sådan som denna uttömmande behandla dessa frågor; jag måste därför inskränka mig till några ytterst knapphändiga svar, hvilka visst icke göra anspråk på slutgillighet utan äro att fatta endast som min personliga uppfattning af det kyrkliga arbetets läge och möjligheter för närvarande inom det sociala området.

Kyrkans förnämsta uppgift har alltid varit att ställa människorna fram inför lefvande Gud i ljuset af Jesu Kristi evangelium. Hon har att förkunna synd och nåd. Jag är öfvertygad om att hennes förnämsta sociala förpliktelse är densamma. Kyrkan har alltså bland mycket annat som hör hit att visa människorna hvar den djupaste orsaken till sociala missförhållanden ligger: i människornas egen synd. Det är självskheten i dess mångfaldiga former, som fört fram den ena orättvisan efter den andra äfven inom det sociala lifvet, och så länge den får sitta i högsätet och vara den bestämmande, är ingen verklig och djupgående förändring möjlig. Jag menar, att kyrkan är ställd midt i folklifvet för att visa detta; hon har att kämpa mot individuell synd för att kunna komma åt social synd; hennes arbete går ut på att göra människorna bättre och hon vet, att om

Sally Högström — 50 år.

NÄR MAN TANKER PÅ DEN GENERATIONS kvinnor, som våra mormödrar och mödrar tillhörde, och huru verkligt halfsekelgamla de togo sig ut — och kanske också voro, de kära och söta gumorna — med matrone-later och spetsmössa eller, om de voro ogifta, med sitt "misslyckade" sländs resignerade väsen (där inte den "misslyckade" tillvaron gjort dem till

.....

detta lyckas, blifva ock de samhälleliga förhållandena bättre, ty hon har lärt sig Mästarens ord: "Gör trädet godt, så blir frukten god". Det är ett misstag att tro, att endast den utför ett nyttigt socialt arbete, som för fram yttre reformer i lagstiftning och samhällsinstitutioner; äfven den, som i stillhet arbetar på människohjärtat och gör det godt och ädelt, utför ett minst lika viktigt socialt arbete.

Jag skulle ock kunna uttrycka samma sak på ett annat sätt: Kyrkans förnämsta sociala förpliktelse är att ingjuta en ny ande i det moderna samhällslifvet. Och hvilken skulle denna ande vara, om icke Jesu Kristi ande, hans, som "gick omkring och gjorde väl och hjälpte alla". Och det förefaller mig som om både den ene och den andre ibland oss behöfde mycket af kärlekens ande, innan vi förstå nödvändigheten af att räcka hvarandra handen i gemensamt arbete för gemensamt väl. Kan kyrkan genom sin förkunnelse för och sitt arbete bland människorna hjälpa dem fram till kärlek i lif och verk, då har kyrkan förvisso gjort den största sociala gärning, som kan göras, och jag vill tillägga: Hon har därigenom gjort den viktigaste sociala gärning som finns, ty bygges icke det sociala arbetet på kärlekens grund, så skall det förr eller senare visa sig, att det blifvit byggdt på sanden.

Till detta kyrkans arbete inom det mera teoretiska området hör ock mycket inom det praktiska. Jag vill här fatta mig så kort som möjligt och säger för den skull: Kyrkans praktiskt sociala arbete skall gå ut på att hjälpa alla, som behöfva hjälp, i främsta rummet de fattiga, de lidande, de förolyskade. Hon skall understödja alla förslag, som kunna hjälpa dessa, och hon skall icke tröttna förr, än de många sociala orättvisorna blifvit bragta ur världen.

Valbo prästgård den 20 juni 1913.

OSKAR HEDBERG.

fjollor och plågoris för sig själfva och andra) och se'n ser sig omkring bland vår tids femtioårs-kvinnor, då kan man inte annat än bli glad åt den förändrade fysionomin. Ty om än de grå håren och en och annan rynka inte uteblifvit, så är dock nutidens kvinna vid femtio år oftast en ganska ungdomligt spänstlig företeelse. I mössa och "barber" skulle hon se utklädd ut. Att sitta stilla och resigenera har hon hvarken håg eller tid till. Och det som inte minst bidrar till förändringen är just detta, som numera upptar hennes tid: hennes verksamhet på skilda områden. En verksamhet, som håller kropp och själ i jämvikt, och som ger henne den tillfredsställande känslan af att också äga värde som människa.

Att jag nu frestas till dylika jämförelser är inte så underligt, då jag står i begrepp att säga några ord om vår kända gymnastiklärarinna, Sally Högström, med anledning af hennes 50-årsdag den 10 augusti. Ty hon är just en af dessa lifskraftiga femtioåringar, som — tack vare en både för henne själf och för andra hälsobringande verksamhet — bibehållit denna själens och kroppens spänstighet, hvilken gör att man inte tänker på ålder och år.

Det är också en ganska lång arbetstid hon kan se tillbaka på — och ha orsak att glädjas åt! Efter att ha gått igenom Statens normalskola för flickor, begynte Sally Högström sina studier vid Gymnastiska Centralinstitutet, hvarifrån hon utexaminerades — inte mer än 20-årig. Och så godt som med detsamma fick hon sig anförtrodd ett ganska ansvarsfullt värf.

Föreståndaren för Valdekildes folkhögskola i Danmark E. Trier, som infört den Lingska gymnastiken i de danska folkhögskolorna, ville äfven få den införd i skolans kvinnliga afdelning. Och det blef då Sally Högström som utsågs att sommaren 1884 undervisa de kvinnliga eleverna vid Valdekildes folkhögskola i svensk gymnastik. Ett uppdrag, som naturligtvis på det lifligaste tilltalade den unga lärarinnan, men som ingalunda var någon lätt uppgift. Ty på den tiden kunde det väcka opposition att kvinnor skulle gymnastisera — här till och med så pass, att de manliga eleverna hotade att lämna skolan om kvinnogymnastiken infördes där. Men Sally Högström lät ej modet falla vare sig för det mötande motståndet eller det ganska hårdarbetade material, som hon till en början hade i de "danske piger" — och hvarom hon själf en gång skrifver: "Jag kan ryta som ett lejon eller brumma som en björn — de stå där i alla fall som stockar!"

Och hon ägde därtill en ovanlig förmåga att hurtigt och okonstladt ta seden dit hon kom, hvarigenom hon äfven tillvann sig förtroende och sympatier inom de olika kretsar hon kom i beröring med.

Äfven följande sommar kallades hon till Valdekildes folkhögskola och 1886 var hon gymnastiklärarinna vid A s k o v. Härifrån kan antecknas en händelse, som bäst illustrerar de svårigheter kvinnogymnastiken fortfarande hade att bekämpa i Danmark. Det hölls under denna sommar en skyttefest i Ribe, och fröken Högström hade mycket gladt sig åt att vid detta tillfälle få ha en uppvisning med sina elever på Ribe torg inför tusentals åskådare, då det skulle kunna slås ett stort slag för den svenska kvinnogymnastiken. Men häraf blef intet, ty förslaget föll på det vägande skälet, att en dylik uppvisning vore o k v i n n l i g!

Men den starka muren af fördomar och

KOSTYMER

för 5 kronor stycket är väl billigt? Sänd Eder gamla smutsiga, nerfäskade kostym i och för kemisk tvätt och prässning till **Orgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg** och Ni blir förvånad öfver det goda resultatet. Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder

Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:

Finare Post-, Skrif-, Kople- och Tryckpapper samt Kartong.

Idans textpapper tillverkas af Klippan.

Syringa och Konvalj.

Saga af ODE BALTEN.

andra svårigheter som mötte, hade sin öfvermakt i fröken Högströms outröttliga energi och arbetsförmåga — kanske inte minst i hennes egen friska, hurtiga personlighet.

Och den unga banbryterskan fick så småningom glädja sig åt att se, hur den svenska kvinnogymnastiken vann allt större terräng i grannlandet. Att hennes betydelsefulla insats i detta arbete också blifvit erkänd och uppskattad fick hon senast i fjol ett vackert bevis på under danska konungaparets besök här i Stockholm. Hon blef då uppkallad på danska legationen, där hon af kungens egen hand fick emottaga en guldmedalj för det förtjänstfulla arbete hon nedlagt i Danmark i och med den Lingska kvinnogymnastikens införande där.

För öfrigt har Sally Högström städe stått i liflig kontakt med de Lingska gymnastikinstitutet i utlandet. Särskildt gäller detta det Oldevigiska institutet i Dresden, där hon äfven själf vistats för att studera en del nya metoder.

Och hurusom hon här hemma i Sverige står som en af den Lingska gymnastikens ifrigaste och starkaste förkämpar är väl allmänt känt. De förtroendeuppdrag, som hon under årens lopp fått mottaga, visa äfven att hon härvidlag räknas till de bästa krafterna. Sålunda förordnades hon 1895 till lärarinna vid Gymnasiska Centralinstitutet samt till ordinarie 1901. Vid Kungl. Högre Lärarinneseminarier och statens Normal-skola för flickor, där hon tjänstgjort som gymnastiklärarinna under en lång följd af år, blef hon också ordinarie år 1909, hvarjämte hon äfven infört kvinnogymnastiken vid flera af våra folkhögskolor. — Och då det med anledning af det Lingska jubileet var nödvändigt att skaffa en populär och saklig källskrift för föredragshållare — särskildt i folk- och småskolor, fick fröken Högström i uppdrag att skriva en broschyr om Ling — en skrift, som spreds landet rundt och kommit till mycken användning. Slulligen må nämnas att fröken Högström är medlem af den af svenska gymnastikläraresällskapet den 15 januari i år tillsatta kommittén för yttrande i frågan om Gymnasiska Centralinstitutets omorganisation.

Det är i sanning en både nyttig och omfattande lifsgärning som vi här sett utföras — och åt hvilken vi ha all anledning hoppas att den kraftfulla 50-åringen ännu i många år kan ägna tid och intresse. Denna gärning har också ställt Sally Högström i ledet af de kvinnor som gjort det svenska namnet heder — och gagnat vårt folk.

M. R.-M.

Min du var.

MIN DU VAR. NU SITTER JAG I KVALLN
och makar bränder.
Jag minns, hur vackert skenet föll på dina
unga händer.

Min du var. Nu sitter jag allen och rör i
glöden.
Lys ej mer! Blif aska brådt! Vi fått besök
af döden.

AXEL JOHANSSON.

TRÄDGÅRDSSÅNGAREN SATT ensam i den stora parken och sjöng sin vana trogen. Han hade kommit till stadgad ålder och hans röst var fulltonig och stark, men den hade en sorgens klang. Vissl hade han mer än en saga bakom sig, trädgårdssångaren, och den sista var den sorgligaste. Hans maka hade omkommit genom olyckshändelse under deras gemensamma långtansfulla återfärd från södern för att bygga bo här i någon af parkens lindar. I sin djupa sorg hade han aldrig kunnat riktigt fatta att hon verkligen var död, hans älskade maka, utan han sökte henne ständigt, öfverallt lika gäckad af sin fixa idé.

Nu satt han som sagdt ensam och klagade sin vana trogen, då en ung trädgårdssångerska, nästan den yngsta i hela parken, med beundran lade märke till hans föredrag, flög fram till hans sida och kvittrade uppmuntrande:

— Så vackert du sjunger. Men dina visor äro så vemodiga, tycker jag, och det måtte väl inte vara någon mening i nu när sommaren är kommen och flugorna formligen vimla i den ljumma luften, utom att det är grönt öfverallt och hus i hvar buske. Jag tycker det är härligt att lefva, jag, isynnerhet nu och du är verkligen en god sångare, om du bara ville släppa på af hela din röststyrka till den gröna jordens pris.

Den lilla trädgårdssångerskan var inte riktigt färdig ännu och satte därför värde på den för en förnufflig bosättning i grunden så onyttiga egenskapen af en vacker sångröst hos sin kandidat.

— Fjädra dig inte för mig, du lilla, svarade sångaren kyligt. Du är för ung och vet ännu ingenting alls om världen. Och blefve det jag som toge hand om din uppfostran, så vore jag väl redan död när du hade inhämtat något begrepp om hvad det vill säga att sjunga, att älska och att snappa flugor.

— Har man någonsin hört på maken, utbrast den ungdomliga trädgårdssångerskan sårad. För sig själf sade hon, eftersom hon enligt naturens ordning var blyg: En trädgårdssångerska måste vara yngre än sin make. Och när har man förresten sett att det tas hänsyn till ålder då sommaren är kommen. Med den saken brukar det ju få bli som det bär sig, vel jag. Jag tycker om honom och vi skola sätta bo tillsammans, tänkte hon; det skall så vara, det brukas och det är roligt, kvittrade hon i sin själ.

Högt sade hon helt enkelt:
— Kom nu så ta vi oss en liten utflykt och hitta på något roligt.

Trädgårdssångaren, redan litet intagen af hennes ifver, följde med. De fladdrade kvittrande från träd till träd och snappade flugor tillsammans af hjärtans lust. När hon missade, snappade han skickligt och stack henne fångsten i munnen. De hade ganska lustigt tillsammans hela aftonen.

När det skymde och den lilla trädgårdssångerskan började bli sömnig, sade hon:

— Adjö, nu flyger jag hem till min fränka. Hon bygger just på sitt bo, fast hon ingen make har. Det är förresten snart färdigt. Hon är också mycket äldre än jag.

— Kan tro det, svarade trädgårdssångaren. Jag flyger med och tittar på tomten.

Och de flögo dit. Det var ett mycket pyntadt litet bygge, fann trädgårdssångaren med

plötsligt påkommet intresse och beslöt att redan nästa dag flyga dit och presentera sig för ägarinnan, då den unga trädgårdssångerskan var borta. Men detta talade han förstås inte om. Han tog godnatt och flög sin kos.

Något hemvist ägde han som änkling ju inte längre, men det bekymrade honom som gammal sångare återigen inte vidare; han hade som sådan af gammalt böjelse för vagabonden.

Och han sökte sig, lika godt hvar, ett fridfullt skymundan för vinden, gömde hufvudet i vingen och drömde under mörkrets suckar om sin oförgälliga maka. Tänk, drömde han vaken vid tanken på den unga trädgårdssångerskan, tänk om hennes fränka skulle vara hon... henne som jag älskade af allt mitt hjärta och all min håg.

Och ljusad försökte han somna med den vakna drömmen i sinnet.

Tänk, drömde han ovillkorligt sömlös, tänk om dagens händelse, om den lilla trädgårdssångerskan utan att veta det skulle ha visat honom på vägen att finna sin förlovrade maka. Och han drömde det på allvar att den unga trädgårdssångerskan var hans goda genius. I sin hänförelse skänkte han henne smeknamnet Syringa. Han tyckte att hon alldeles som syrenklasen vände allt hvad hon ägde och hade mot solen och ropade hurra, alldeles som Solrosens byst vid parkens springvatten. Alldeles som den människobilden såg han Syringa sträcka händerna mot azurn och jaka...

Så fort natten var liden gjorde han allvar af sitt uppsåt att söka Syringas fränka. Redan i dagningen satt han alltså i närheten af hennes bo och väntad otåligen att få se henne komma ut. Han beslöt i sin oroliga längtan att först betrakta henne i smyg.

Och hon var inte sen att begynna sitt dagsverke.

Trasten slog inte förr sin första strof i skogens ännu dunkla bryn bortom slätten, innan hon kom och hälsade dagen godmorgon för att strax skynda till arbetet. Trasten återtog inte förr den drömmande strof som brusit i kvällningen, innan hon visade sig.

Allt blodet sprang till trädgårdssångarens hjärta och vidgade det nästan till bristning, så fort hans öga fångat hennes bild.

Det är hon, flämtade han tonlöst. Det är henne jag kan älska af allt mitt hjärta och all min håg, tills Ragnarök stundar...

Då hörde han på afstånd i lunden den gamla visans lätta ton:

Kom så fram till källans brädd
liten jungfru blyg och rädd...

Det var Syringa som trallade sin morgonsång. Hon hade just inte sofvit mycket efter mötet med trädgårdssångaren. Emot dagningen hade hon med den nyväckta kärlekens klarseende anat det värsta, satt sig att spionera och fått sina farhågor bekräftade. Med spejande ögon hade hon iakttagit trädgårdssångarens häftiga förälskelse i fränkan.

Trädgårdssångaren på sin sida fattade också strax hur landet låg. Men han beslöt sig för att ingenting förstå. Han tänkte i stället: Hon sjunger ju utan att veta det precis sin fränkas lof. Kom så fram till källans brädd, liten jungfru blyg och rädd... Den poesin tyder min älskades hela väsen.

Och han flög bort för att drömma ensam i sin lycka liksom han förut i ensamheten hade drömt af längtan.

Efter en stund sammanträffade Syringa med sin fränka.

För hudens vård och ansiktets skönhet

CRÈME SIMON J. SIMON, PARIS.

Enda skönhetsmedel som icke irriterar huden.

K. ANDERSON

Förlofningsringar.

Extra nya modeller.

Praktikatalog, ringmått gratis.

KUNGL. HOFJUVELERARE.

JAKOBSTORG 1. REGERINGSG. 19-21.

I ÅSKVÄDERSTIDER.

— Jag har gjort en bekantskap, kvittrade den lilla. En bättre sångare, må du tro, och giftaslysten till och med. Han sjunger så sorgset och fulltonigt. Och är inte det tecknet? Han har gifvet tröttnat på att sjunga i det blå som en ungersven. Jag skall bygga mitt bo till hans sång, har jag tänkt. Du får gratulera mig. Själ sköter du dig illa, tycker jag. Att vid dina år ännu inte ha funnit en make, skulle verkligen genera mig. Kom så fram... gnolade hon som refräng.

— Du talar opassande, svarade fränkan och flög sin kos. Tänk, om det vore han, hviskade hon bäfvande, när hon kommit undan. Och hennes röda hjärta vidgade sig, så att hon hörde blodets sus.

Också hon hade alltför länge och förgäves längtat efter sin make, så mycket mera kännbart som hennes bo ju redan var påbörjad och ännu ingen sångares röst förljufvade hennes kära mödas stunder.

— Min vän och älskogsblomma, ack, om vi kunde tillsammans komma och du vore vännen min... nynnade hon den evigt unga, gamla visan sakta och skyggt. Sedan grep hon sig ifrigt an med arbetet för att skingra sin trånad.

Trädgårdssångaren, som befann sig dold i närheten, hörde henne och för sin del från första stund viss om att hon var hans efterlängtrade, stämde han upp sin kärlekssång. Först sjöng han med smeksamt dämpad stämma, som han småningom höjde i passionerad fulltonighet:

— Du är blyg och rädd som jungfrun som gick till källan och såg sin spegelbild i den, sjöng han. Du liknar Snöklockans eller Dimmans byst som speglar sig i slottsparkens fontän. På samma sätt som de håller du din hand blygt för bröstet och skymmer dina ögon. Du är som aftonsången i kapellet. Jag älskar dig för din stillhets skull. Du är min frände. Som konvaljen i mänsken böjer du dig nedstämd och frysande mot jorden. Hädanefter skall du bära den ljufva konvaljens blomnamn. Konvalj är din varelses sinnebild. Jag omfattar dig med kärlek af allt mitt hjärta och all min håg. Har du väntat mig länge, lilla Konvalj?

Och han prisade henne i många melodiska strofer, som stego mot skyn och kommo sylferna att dansa af förljusning och änglarna därofvän att nästan blicka ned på den syndiga jorden.

— Det är han, hviskade Konvalj med bäfvän. Hon beredde sig just att hälsa sångaren, då Syringa hastigt uppenbarade sig ur ett skymle och kvittrade:

— Du, som ständigt talar om det passande, borde verkligen inse det opassande i att sitta här och låta dig hänföras af min sångare i stället för att vara flitig med ditt bygge. Du torde erinra dig att det är jag som upptäckt honom och följaktligen är han min. Du får söka din lycka på annat håll; jag har funnit min. Jag väntar att du inte tränger dig mellan barken och trädet. Skogens lag förbjuder dig att gå i vägen för en trolöfning. Jag är dessutom din frände, och i ty fall är Skogens lag ändå strängare. Du borde skämmas...

— Jag har icke brutit mot Skogens lag, darrade Konvalj som en ertappad synder-ska.

— Möjligt, fortfor Syringa, men du har velat, och Skogens lag talar redan om afsikter... Skogens lag är heligt, det hade jag hoppats slippa att påminna dig om.

— I mitt hjärta är Skogens lag kanhända djupare inristad än i ditt, vidhöll Konvalj. O,

I DESSA ROT-månadshettans och de starka tordö-nens dagar torde bifogade intres-santa blixtfotogra-fier, tagna under de senaste åskväd-ren i hufvudstadens närhet af hoffoto-graf O. Halldin, kunna förljäna meddelas. Som synes är den tradi-

den ena blixten väljer i det närmas-te den genaste vägen till jorden, den andra däremot grenar sig likt en mäktig flods delta-utlopp. I den öfre bilden ha vi ett praktexemplar af en ljungeld, bely-sande såväl moln-bädden, ur hvilken den utgår, som

tionella rätliniga sick-sack-formen från Jupiters vingar och Tors hammare ingalunda den vanliga vid de atmo-sfäriska urladdningarna; tvärtom företer en serie blixtfotografier de mest omväxlande och nyckfulla banor. På vår största bild se vi ett moln, som samtidigt urladdar sig på tvenne håll;

nattlandskapet vida omkring. Till höger skimtar kontu-ren af en byggnad. Den nedersta fotografien återger en typisk bild af en blix-t, som ej "slår ner", utan urladdar sig inom molnet själf hvilket, som be-kant, är fallet med ett stort antal blix-tar under hvarje åskväder.

gud, tänkte hon snyftande i sitt sinne, var det för Syringa han sjöng? Nej, det kan inte vara möjligt? Men jag får inte gå i vägen för en släktings lycka. Skogens lag, Skogens lag... upprepade hon yrande och föll i vanmakt.

— Jag kunde just tänka mig detta, mum-lade Syringa med mörknad blick. Det var i grefvens tid jag kom till skådeplatsen. Hon är förälskad öfver örnen i honom och han, den uslingen, besvarar böjelsen, det är fataliteten. Men jag skall nog läsa lagen för gunstig herrn. Nu får man emellertid vara öfverseende så länge och låta bära hem det stackars kräket, sade hon och såg medlid-samt ned på Konvalj, som låg sanslös och med flämtande bröst på marken.

En korp började redan girigt kraxa öfver platsen och vädra byte, då Syringa med lockrop, bådande fara i skogen, tillkallade

svalorna, hämplingarna och steglitserna, som enligt Skogens lag hade att bispringa nödställda.

—Hvad är det? Hvad har händt? frågade de alla på en gång och bildade en krets öf-ver Konvalj.

— Äh, det är bara min ogifta fränka som har fått en attack åt hjärtat, svarade Syringa. Hon har länge haft klen hjärta, stackarn, för att hon inte fått någon make, naturligtvis.

Nu lyfte hämplingarna varsamt upp Kon-valj, svalorna fylkade sig hvisslande till en skyddsvakt öfver följet och steglitserna ord-nade sig till eftertrupp.

Så fördes Konvalj till sitt bo.

Där fladdrade just som gäster för stunden ett par fjärilar på purpurstänkta vin-gar. Men de flydde för den högljudda fågel-skaran.

Sjukföljet skulle just skingras efter full-

Pröfva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

Driftiga kommissionärer

å alla platser, där vi förut icke äro repre-sen-tade, antagas mot hög provision. Tillskrif genast
IDUNS EXPEDITION, STOCKHOLM.

gjordt värf, då Syringa hämlade ett darrgräs, tog plats vid boets ingång och sade: — Hör... Konvalj har varit nära att bryta mot Skogens lag. Vid den tar jag er nu till vittnen på att jag med lagens symbol, detta darrgräs, stänger hennes utgång och ingång. Det är er plikt att efter dagningen undersöka, om hon brutit lagens insegel. Under tiden har jag som hennes närmaste frände att förhöra mig hos den andra parten, hennes medbrotsling.

Och hon flätade darrgräset i kors öfver ingången.

— Vid Skoogens laag... ljud fågelskarrans svar som en orkester andaktsfullt och långdraget, under det den skingrade sig i olika väderstreck.

— Hon kanske bara sofver räf, sade Syringa när den tjänstvilliga uppvaktningen var borta. Man kan aldrig veta. Den kärleken, den kärleken... Nu skall jag läsa lagen för gunstig herrn, hväste hon med mörka ögon, uppbragt på släktens vägnar, men mest på sina egna. Och hon flög bort för att söka brottslingen.

Men trädgårdssångaren hade flytt strax efter upprädets början, sårad i sina heligaste känslor. Han hade sökt sig som vanligt sitt ensamma skymundan för vinden långt bort och sörjde ur djupet af sitt hjärta.

Det skymde redan och månens gula skallemeja kröp långsamt upp på fästets ödebrant.

— Skogens lag, klagade trädgårdssångaren på lindens gren, Skogens lag. Jag ville jag vore död. O, lif, sjöng han med en annan sångare, hvilket brott begick jag väl en gång i det fjärran skumma, att du icke unnat mig en droppe af dig till lindring. Hör hur ugglorna ropa ur slottsgluggarnas gap. Jag vill gömma mig i källarens dödsdalla krypta, där de vid tomten bundna andarna vändas...

Så klagade han tills morgonen bräckte.

Då sipprade med ljuset en glimt af lifsmod och hopp in i hans betryckta hjärta.

Han vågade lyfta vingen och hamnade nästan utan att veta det i närheten af Konvaljs bo.

Men när han blef varse darrgräsets kors öfver ingången och Konvaljs förskrämda blick bakom gallret, då förstod han och föll död ned inför lagens majestät.

Och när Syringa sporde trädgårdssångarens frånfälle, skyndade hon till Konvalj och grät bittert öfver hans död och öfver allt...

Syringa och Konvalj försonades i gemensam sorg.

De satte sig att gråta bittert bröst mot bröst. Och deras två små röda hjärtan innanför, de pickade i samma bråda takt.

När de hade lättat sin sorg med tårarna, uppsökte de tillsammans alla platserna för trädgårdssångarens brott, linden där han sjungit sin kärleksförklaring för Konvalj och alla dungarna där han snappat flugor åt Syringa.

Sedan ombesörjde de pietetsfullt hans jordande. Det väckte ett grand förvåning i den församlade fågelvärlden, att de tvärtemot Skogens lag anlade unga änkors värdighet under sorgfesten.

Och nästa vår byggde de bo, både Syringa och Konvalj, och lefde lyckliga som i sagan och fingo efter Skogens lag hvar sin make, som kvittrade för dem tills han dog.

Kyrkoherden Lars Johan Leksell. Silhuett för Idun af Johan Leksell.

En silhuett.

DET VACKRA OCH KARAKTÄRISTISKA PORTRÄTTET af den bortgångne kyrkoherden Lars Johan Leksell i Valskog är en silhuett, klippt af hans son, konstnären Johan Leksell, på hvars konst som silhuettklippare Iduns läsare för icke länge sedan sett flera prof. Äfven de kvinnliga medlemmarna af familjen Leksell ha förfärdigt gjort sig kända, så äro frökornarna Leksell i Valskog bekanta såsom två banbryterskor för den svenska fruktkonserveringen. De anordna om somrarna mycket besökta konserveringskurser och deras burkar äro eftersökta i handeln för sin förträfflighet.

NÄR FÖR ETT PAR VECKOR sedan budet spreds att det ryktbara Svenska Rimlexikonets skapare, kyrkoherden Lars Johan Zephyrinus Leksell, gått bort, sågo väl många i honom endast den originelle författaren, den begåfvade skolmannen och den kraftige målmedvelne herden. Många klandrade ock en mångsidighet, hvilkens manifestationer förbluffade, och hvilken enligt deras mening splittrade verksamheten hos honom. — För att endast förklara ett par af dessa manifestationer torde nämnas att hans verk Bengels Bönesuckrar tillkommit under de dagliga morgon- och aftonandakterna under femtio års tid — och Rimlexikonet var en produkt af de ensliga vinterfärderna på slåde under de tjugutre åren han var folkskoleinspektör i södra Dalarna — ett godt sätt att göra sjumilaresorna genom skogarna fruktbarande.

Men först och främst framstår han som den blide barnvännen, älskad af både lärare och barn hvarl han kom. En ämbets-

broder yllrade vid grafven: "Det var en högtid i mitt hem, när farbror Leksell kom". Barnen och skolan ägde hans varmaste omtanke, och om han någon gång söktes, och man icke strax fann honom i hemmet, då kunde man vara viss om att han kunde sökas i någon af skolorna vid kyrkan. Kanske också bland sina bin på återvägen, ty äfven de minsta ägde hans kärlek och omtanke. — Det var icke en släpphändt och svag faders kärlek han ägnade de unga. Ännu för några veckor sedan höll han ett mäktigt tal, sitt sista, vid skolornas avslutning, och grundtonen i detta var: "agalös lefver lagalös, dör ärelös".

Det är svårt att på några rader ens antyda betydelsen af en lifsgärning vore den än aldrig så ringa, men det blir icke möjligt att på en liten plats göra en helhetsbild af en man som i öfver femtio år verkat i det offentliga så som kyrkoherden Leksell. Hans lif var rikt på sorg och möda, men också på glädje och välsignelse. Han var en man i ordets egentligaste betydelse, en god lärare, en god fader.

Adelborg.

AF UVA URSI.

DET VAR FÖR NÅGRA ÅR SEDAN i den stora arbetsbristens dagar.

Kring alla de låga, långa borden sulto en lördagsafton arbetslugans barn med arbetena mellan sina händer. Men söm och stickning gick trögt sedan fröken slutat sagan. Hufvudena lutade sig ihop, och det hviskades halfhögt under fotogenlamporna. Nu satt man där bara för maten och man tog några stygn då och då.

Därfven och instängdhet het lummade luften i det stora låga rummet och luktade af smuts och sura kläder.

"Tant! Jag har tappat en maska —"

"Det har jag också, tant!" Men tant stod där framme vid väfstolarna och talade med Sagfröken, och de sågo allvarsamma ut och tant ruskade på hufvudet.

Så arbetade man lifet slött igen och tittade bortåt dörren som kunde det påskynda tiden för Lovisas ankomst med maten. Magarna längtade efter gröten och det kliade riktigt i tänderna att få bita in sig i ett brödstycke.

"Ånej," sade fru Almgren, arbetslugans föreståndarinna, "fröken får inte öfverge oss nu, det är så dystert och trist det här året... eller är fröken alldeles tvungen?" — "Nej jag skall försöka. Om det också bara kan bli en timme." — "För, ser ni, de komma nästan lika mycket för sagan som för maten; om ni hade sett deras hem skulle ni förstå det." — Fröken nickade och såg ut öfver borden med de snaskiga, blekgrå stackarna. — "Ni kan inte utebli utan att det märks... 'hvar är sagfröken? är sagfröken sjuk?'"

Dörren sprang upp för en puff, Lovisa och köksflickan kånkade in gröt kitteln.

"Lägg nu bort arbetena, barn!" Fru Almgren som klappat i händerna vände sig åter till fröken: "Jag skulle också sakna om ni inte komme..." — "Ja," sade fröken med blicken halft dold, "man kan bli van vid sator och älska dem fastän vuxen."

Kobb's Hongkong Thé IDUNS KOKBOK

är den mest omtyckta thédryck.

Till salu i alla finare speceriaffärer.

AF ELISABETH ÖSTMAN

är den bästa kokbok för det svenska hemmet. - - - -

På mindre än 2 år har den utgått i öfver 25,000 ex. - Pris: Kr. 5:50 inb.

Barnen kastade sig glupskt öfver gröten, ny kittel kom in och tallrikarna fylldes ånyo. "Skall Hertha inte äta sitt bröd?" frågade fröken, som stod bakom Herthas stol. Flickan sänkte ögonen utan att svara. Då lutade sig fröken ned och hviskade något i hennes öra.

Hertha nickade förlägen: "Ja. Till mamma. Hon är sjuk, det blir sällan nå'n mat öfver till henne." Barnet slog in bröststycket i en bit tidningspapper och gömde det innanför blusen.

Fröken, som blifvit hvit, vände sig om mot fru Almgren.

Föreståndarinnan nickade. "Ja, hvart ta de vägen alla dessa penningsummor, som skänkas i detta år — man kunde tvifla, om man inte själf såge, hur de bara bli en droppe..."

Fröken stod i tankar en minut, talade sedan plötsligt ut genom slumret af skedar och röster: "Nästa gång blir det Tummeliten!"

"Ah..." barnen höll upp med maten ett ögonblick. Men Hertha lade hufvudet ned på bordet och grät tyst.

"Hvad är det, min lös, hvarför gråter du?"

"Mamma — mamma sa — om tant — om inte Adelborg fick komma i stället för mig nästa gång — och arbetet kunde hon göra hemma — om tant — om det gick an — —" Gråten började på nytt.

Sagfröken förstod hvad den gällde och tog hennes våta händer. "Vet du hvad, Hertha! Tummeliten skall du inte vara ledsen för, titta på tant du!"

Barnet lyfte förläget hufvudet och såg tant nicka från andra sidan bordet.

"Du kan hälsa din mamma att ni få komma båda två — tror du Adelborg blir glad åt det?"

"O ja!" ropade flickan som var nära att klappa händerna, men hejdade sig och gjorde ett hopp på stolen.

"Hvem är då Adelborg?"

Hertha såg förundrad upp till Sagfröken. "Det är ju min bror, det!" — "Ett så... vackert namn! Hur gammal är han?" — "Fem år, men han dör snart, doktorn har sagt det."

"Jag har också en bror," upplyste Greta som passat ett ögonblick att få skjuta in det. "Men han skall inte dö," fortsatte hon med en min som bad hon om ursäkt.

"Jag har också en" — "jag mä" — "Och jag har två systrar" — "ja, jag har sex," och alla rundt bordet vittade med armarna.

Fru Almgren och fröken växlade blickar i tanke på det som skulle följa. Efter en liten paus, då ingenting hade hörts i hela rummet, kom det:

"Tant, får dom också komma, tant? Får vi komma allihopa? Vi kan inte heller Tummeliten, tant, och hemma får vi aldrig nå'n gröt nu och ingen mjölk..."

"Ni vid det här bordet få ta med era mindre syskon nästa gång." Föreståndarinnan vände sig ut åt rummet: "Ett bord åt gången, det blir er tur sedan!"

"Det blir väl någon råd," hviskade hon sakta till fröken. "Det måste gå, hvad skall man göra..."

Fröken sade något åt föreståndarinnan.

"Hvad det vore snällt om fröken ville försöka!" — "Försöka skall jag nog, men resultatet är tyvärr så tvifvelaktigt, jag vet det. Han är en sådan där — ja, en principryttare. Men det är den ende på hela min lista, som nu återstår..."

Barnen, som läst och tackat för mat sade godnatt och troppade af, stojande och muntra som funnes icke nästen och ruckel fulla af köld och ohyra men tomma på mat. När Louise Hegardt stängde dörren, såg hon de

två som hade veckan ännu gå där inne och städa af, och i det gula lampskenet syntes de kantigt bleka. Hörde de också till de stackare, som icke smakade mat mer än i arbetsstugan hvarannan dag?

Ett litet pyre stod väntande i farstudörren och neg.

"Tack. Hvem är det?" sade Louise ut i mörkret, hon var van att något af barnen stannade efter för att hålla upp dörren. Det var Hertha. De sneddade gården och kommo ut på den breda upplysta förstads-gatan, där åkdon och spårvagnar fyllde luften med slammer.

"Är din mamma mycket sjuk, Hertha, hostar hon kanske?" — "Ja då, och ondt i ryggen och bena så hon inte orkar stå, och det är kallt för vi har ingen ved nu, när inte mamma kan gå på hjälp. Och så är det Adelborg." — "Hvad är det med honom då?" — "Han är alltid sjuk, han har nästan varit död många gånger och han fryser jämt..."

"Äter han... ha ni någon mat nu... öfver söndag?" — Hertha, som klampade på i sina trätofflor bredvid fröken, kastade en hastig blick upp: "Nä. Men jag skall ut och be. Så snart jag hämtat korgen hemma." Hon hade slutat i en hviskning och sneglade skyggt åt gatan, där en poliskonstapel bredbent och mäktig långsamt vankade framåt.

Männe ändå ej han och hans kamrater i dessa tider blundade för tiggarbarnens korgar! Louise Hegardt, som var mycket ung och likt i sagan ville se allting sluta godt intalade sig detta, medan hon tog Herthas blå-kalla hand i sin. Men om de nu icke blundade, det kunde godt tänkas... Ja, då var det inte lätt att vara tiggarbarn. Louise kände att hon åter blef hvit.

"Är de bara du — som ber?" Hon hade sett sig om innan hon talade.

"Gabriel och Adela också, men i dag är det min tur."

Louise kramade barnets hand.

"Du skall inte be i kväll, Hertha, du slipper." — "Jag måste, vi har ingenting och äta i morn annars." — "Sitter ni inne hela söndagen då och fryser... utan ved?" — "Ja, för mamma kan inte gå på hjälp, mamma är sjuk." — "Än pappa då?" — "Han är ute och söker arbete."

Svaret var icke nytt, hon hade hört det några hundra gånger förut denna vinter. Hur länge hade han varit utan?

"Det är på sjunde måna'n nu, och är efter med hyran för ett halfår och hos Karlsons får vi ingenting ta mer... Vi är skyldiga så mycke, öfver tretti kronor!" Det kom som en andehvskning från hufvudet som sänkts.

"Ja," sade Louise tonlös. Det var heller icke första gången hon hörde en sexåring tala om "våra" skulder. "Hur många barn är ni?"

"Fyra nu bara, de andra fyra är döda," — "Gå Gabriel och Adela också i arbetsstuga? Eller få de mat någon annan stans?" — "På skolköket, och det är tre gånger i veckan." — "De andra dagarna då?" — Hertha såg sig om innan hon svarade mycket lågt: "Då ber vi. Vi får inte för polisen, men pappa är så hungrig, och vi också och mamma. Men mamma tar alltid sist, då är det så lite kvar. Och mamma är ledsen för att Adelborg skall dö..."

Åter kramade Louise barnets hand.

"Alla är ledsna. Adelborg är som i sagan, han är så snäll." Sexåringen suckade djupt och lungt som en vuxen, men då de stannat vid hållplatsen, ropade hon till och pekade uppåt gatan och allt annat var för ögonblicket glömdt: "Frökens vagn!"

(Forts.)

Thérèse Schüssler.

EFTER 25 ARS AN-svarsfullt, pliktligt arbete vid Ronneby Brunn slutade fröken Schüssler den 1 denes sin verksamhet som husmoder därstädes för att den 1 instundande september tillträda en ny, kräfvande befattning — såsom föreståndarinnan för "Gårdabo", förken Dicksons hem för fabriksarbeterskor i Göteborg. En husmor är nästan alltid något af "klockarfar, som allting ska bestyra". Gäller detta för husmoder i allmänhet, så mycket mer då på en så fordrande plats som Ronneby Brunn, där husmodern utom handverkare af skilda slag har en personal på öfver 100 personer, som på olika tider af året på ett eller annat sätt stå under hennes ledning för att hvar och en på sin post må vara den kugge, som gör att allt går som ett urverk, där husmoderns alltid vakna öfverinseende är den olja, som gör att verket går sin jämna gång utan gnissel och gny.

För dem, som under årtal haft förmånen vara Brunnens gäster, har det varit lätt konstatera hur intensivt denna ledande och organisatoriska förmåga tagits i anspråk under brunnstiden äfvensom i hvilken sällsynt hög grad fröken Schüssler besitter den ovärderliga gåfvan att med fast hand förena det lugn och den arbetsglädje, som sporrar till nya tag — säkerligen icke minst under månader som föregått brunnstiden, då det gällt göra allt klart till gästernas mottagande eller sedan, då allt skulle ordnas efter gästernas afresa och läggas i vinterförvar. För alla dem, som njutit af den reda och ordning hvaraf allt, som stått under husmoderns domvärjo, burit prägel, skall det vara en särskild glädje att erfara att de, som stått henne nära i arbetet, med saknad se hennes afgang.

För att till föreståndarinnor och personal få framföra sitt hjärtliga tack för de gångna årens goda samarbete hade fröken Schüssler förra veckan inbjudit samtliga — öfver 100 personer till en enkel kollation vid Brunnens. Till hennes lika stora som glada öfverraskning anlände därunder kamreraren H. Norlin för att å egna och personalens vägnar öfverlämna ett dyrbart och synnerligen vackert skrifställ i gediget silfver och kristall med tillhörande stakar i samma metall, till hvilka senare äfven några af fröken S:s öfriga vänner delvis deltagit. De hjärtliga ord hvarmed gåfvan öfverlämnades och de uttryck af tacksamhet och tillgifvenhet, som i öfrigt på olika sätt visats henne, vittna oförtydligt, att hon skattats högt ej blott af Brunnens gäster utan äfven af dess tjänstemän och personal.

Det är rika tillfällen till kristligt social verksamhet, som i och med fröken Schüsslers nya befattning yppa sig. Utom praktisk duglighet kräver den en kristlig personlighet för att hemmet skall vara och förblifva hvad det är afsedt till. Det är med önskan om, att de bärande krafter, som fört henne genom det mången gång svåra arbetet vid Ronneby Brunn, också i hennes framtida gärning skola visa sig välsignelsebringande, som under-tecknad känt det som en kär plikt att öfverraska fröken Schüssler med dessa rader och på samma gång å allas deras vägnar, som på ett eller annat sätt under de gångna åren njutit frukterna af hennes arbete, få uttala ett offentlig tack.

F. d. BRUNNSGAST.

ROMANÄS

EN IDEALÄNSTÄLT FÖR LUNGSJUKA

Dr. W. SCHARP.

STRÄNDPROMENAD VID SOMMEN.

PARTI AF SANATORIET.

STRÄNDPROMENAD VID SOMMEN.

FRÖKEN JULIA v. BAHR.

DET VAR SÄKERLIGEN I EN stund af ödslande skaparglädje, som vår herre diktade, färglade och skulpterade fram det fagra landet kring Sommens glittrande vatten — denna underbara sjö, som med sitt djupa allvarsdrag bredvid solskenssmilet är en ädelsten af oförvansklig skönhet! Och, när han sedan skådade ner på sitt verk, där det bredde ut sig i skiftande prakt med barrdoftande skogsåsar, hull och blomsterängar — och såg, hur all detta djupnade mot himlens blå i den klara vattenspegl, då länkte han nog också, att här borde det bli godt för svaga och sorgsna människobarn att lustvandra...

Här i furornas susande pelarhall, dit nord vinden aldrig tränger, där linnéan sirar mossa och sten med sitt skira blommonster, där luften är hälsa och dess spel harmoni, här borde glädje och hopp kunna trifvas! —

Och här ligger nu Romanäs sanatorium — vårt lands älskligaste och mest förstklassiga vårdanstalt för tuberkelsjuka. En gudstänke blifven till inspiration, handlingskraft och offervillighet — till hjälp och glädje!

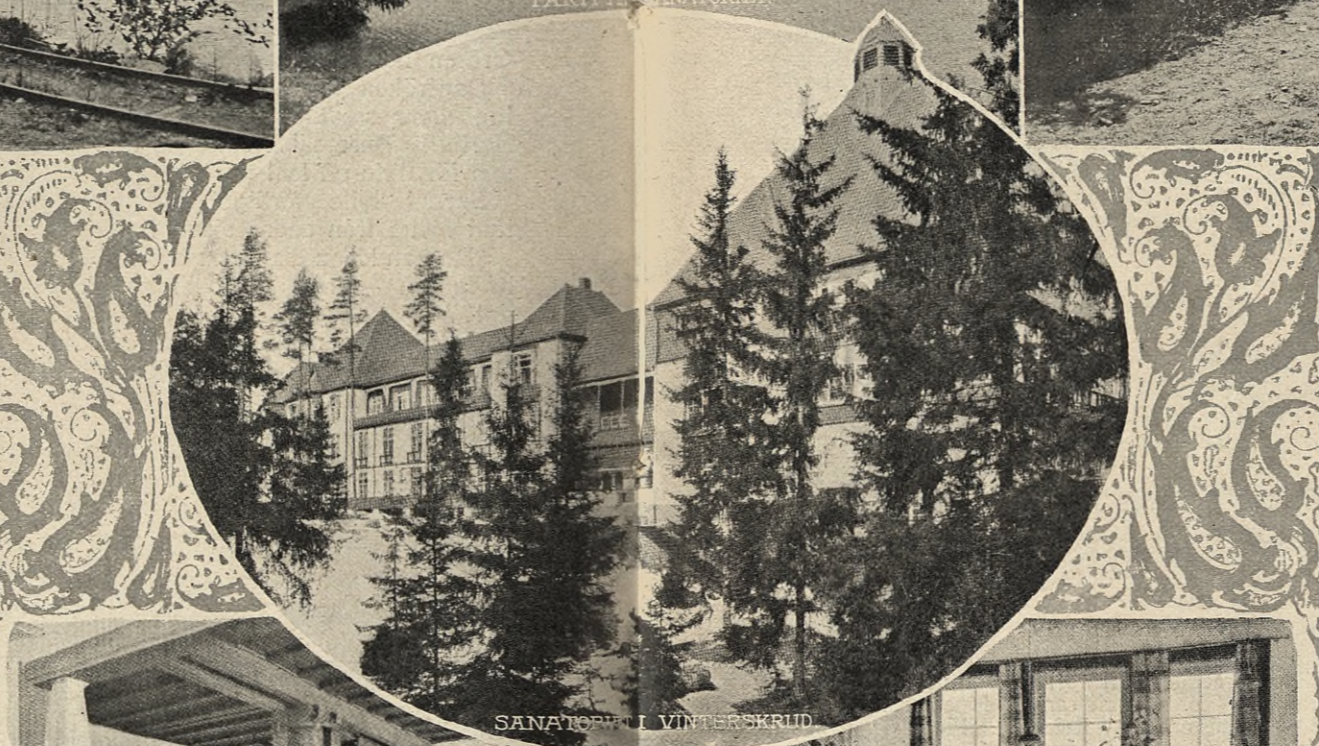
Romanäs sanatorium, som tillkommit på privat väg och är afsedt för betalande patienter ur de bildade klasserna, är — kan man säga — skapat af fröken Julia von Bahr. Det var hos henne, som tanken på en anstalt af denna typ först väcktes till lif, och det var äfven hon som i rätta ögonblicket vände sig till de rätta personerna och sålunda lyckades få den genomförd. Självt kom hon genom en tillfällighet att få blicken öppen för, hur oändligt mycket som här i vårt land behöfde arbetas och offras i den påbörjade kampen mot tuberkulosen. Våren 1903 följde hon en ung släkting till ett sanatorium för lungsjuka i Norge, och det var under vistelsen här, hvarest ett stort antal svenskar lågo under behandling, som hon fick klart för sig huru i dubbelt mått svår en sanatoriekur blef för de flesta genom vistelsen i främmande land, långt från hemmet och under ovana förhållanden. Vid denna tid fanns här i Sverige endast de tre jubileum-sanatorierna;

och hvar och en som kände vikten af att under kuren få lefva under sådana yltre förhållanden, som höra samman med ens uppfostran och kulturståndpunkt, ivigades att söka hälsan utomlands.

Tanken på att kunna på något sätt få till stånd ett sanatorium, som fyllde dessa kraf, växte sig allt starkare hos henne, ju mer hon kom i beröring med de sjuka och lärde känna vidden af deras dubbla lidande. Och vid återkomsten hade hon sin plan färdig, vid vars utförande första steget blef ett upprop, som under tecknades af 63 svenska läkare. Med detta i hand satte hon i gång en aktieteckning, hvilken vann en så intresserad anslutning, att det behöfliga kapitalet var fulltecknat inom tre månader. Den 4 maj 1904 konstituerades aktiebolaget Sanatorievård, hvars första åtgärd blef att utvälja lämplig plats för den nya anstalten, någonting som innebär rätt mycken möda. Ty här i landet lever man allt fortfarande i den falska föreställningen, att sanatorier äro farliga smitthärdar, då de i stället med sin genomförda hygien böra betraktas som ett uppfostrande exempel till skydd och en vinst för den omgivande trakten.

Den härliga egendomen Romanäs vid Sommens strand förvärfvades till slut; och i november 1907 stod det nya sanatoriet färdigt med plats för 60 kurgäster och rustadt med alla de anordningar, som höra till modern sanatorievård. En tillflyktsort för sjuka, där allt som påminner om anstalt gjorts så litet i ögon fallande som möjligt, under det att i stället hvarje tillfälle utnyttjats, som kunde ge det präglet af komfortabelt hem. Och häri har man lyckats så utomordentligt väl, att det i sanning är tvåfaldt lyckligt att omgifningarna locka så förföriskt med härliga promenader och hviloställen i rik omväxling. Ty annars vore fara värdt, att patienterna, som ju böra så vidt möjligt lefva sitt lif utomhus, i alltför hög grad njöte af trefnaden inom sanatoriet.

Det är också en sällsynt tilltalande interiör, som här åstadkommit. Och det är inte blott skönhetssinnet, som känner sig tillfredsställt, ty hvar man

SANATORIET VINTERSKRUD.

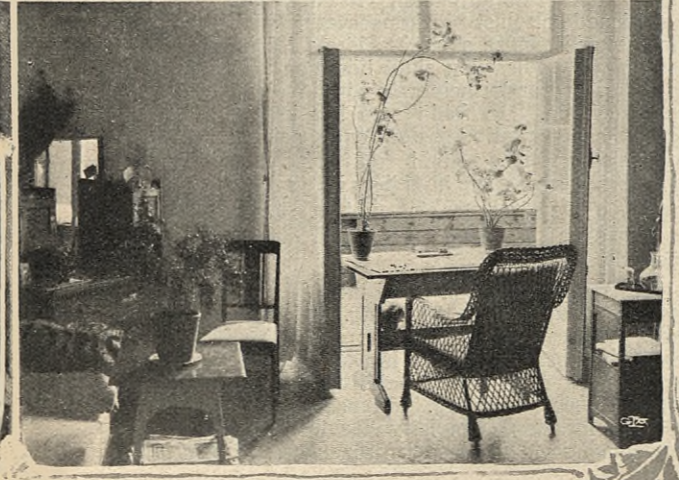
PARTI AF HÄLLEN.

HÖRN AF BIBLIOTEKET.

PATIENTRUM.

än vistas här — i den ståtliga, ljusa hallen, i musikrummet, i biblioteket med sin rofyllda stämning, öfverallt med en härlig utsikt, blommor och harmoniska färger, eller inne i patientrummet med sin prägel af "sofrummet hemma" — så mötes man af någonting som är mer än skönhet och komfort. Det är detta rent personliga, som värmer och skänker välbefinnande, och som i en del hem gör att så snart man träder inom dess dörrar tänker man: här skulle jag vilja stanna!

Hur lyckligt att få erfara en sådan känsla på ett ställe, där sjuka och ömtåliga människor måste tillbringa månader, ja år!

För öfrigt göres här allt för att kurgästerna skola bibehålla den första känslan af trefnad. Här roar man sig till och med rikligt bra, då krafterna filläta det, både med utflykter, aftonunderhållningar, konserter, basarer o. dyl. För amatörfotografer finnes ett väl inredt mörkrum, under det att en liten affär i miniatyr tillhandahåller gästerna det viktigaste i skrifmateriel och sybehörsväg — någonting mycket praktiskt, då den omkring sju kilometer långa vägen till Tranås inte tillåter att man promenerar dit för ett vykort eller en trädrulles skull.

Hvad som stulligen är en sak att sälla värde på är det utmärkta sätt hvar på man vid Romanäs förstår väcka och tillfredsställa patienternas mäst. Ty den kost som här serveras är verkligen alldeles ypperlig, både omväxlande, närande och riklig — ett verkligen förstklassigt bord.

Att allt här verkligen blifvit så i alla afseenden tillfredsställande beror — förutom på den inspirerande, kärleksfulla viljan hos henne, som satt det hela i gång — äfven på att så goda krafter fått samarbeta. Fröken von Bahr säger själf härom, att "aldrig hade sanatoriet stått här så vackert och lyckadt, om bolaget ej haft förmånen att vid planens uppgörande få arkitekten Carl Westmans värdefulla bidräde och som styrelsemedlemmar sådana personer som landshöfding Boström, bankir och fru Cervin samt doktor Rissler. Den senare var byggnadskommitt-

téns ordförande och sparade aldrig tid och intresse, då det gällde sanatoriet". — Själ uppgjorde fröken von Bahr ensam planen till inventarie-uppsättningen och anskaffade den äfven. Och när hon sedan åtog sig husmoderbefattningen här, slutade hon för alltid sin verksamhet som lärarinna, ett kall som hon under många år ägnat sina krafter — senast vid Almqvistska samskolan i Stockholm. Denna sin nya post, som sanatoriets vårdande husmor och värdinna, och hvori hon inlade hela sin själ — måste hon emellertid lämna redan hösten 1909, då familjeförhållanden kallade henne till Göteborg. Nu skötes denna befattning synnerligen förtjänstfullt af fröken S. Kjellson.

Hvad som ju är af största betydelse för sanatoriet och som i väsentligaste grad bidrager till såväl dess stora anseende som till trefnaden där — är det lyckliga val af läkare, som här gjorts. Doktor W. Scharp, som allt ifrån sanatoriets öppnande varit dess öfverläkare och bolagets verkställande direktör — är inte blott en framstående och samvetsgrann tuberkulosspecialist, utan han besitter därtill egenskaper, som göra honom särskildt lämplig som sanatorieläkare. Och jag tror man kan säga, att Romanäs knappast blifvit hvad det nu är, om doktor Scharp ej varit där — den själförgåtande vårdaren af dess sjuka och af dess intressen. Ty äfven de allra vackraste företag kunna förtryckas, om de komma under oförstående, oömma händers ledning. Och en läkare, ehuru skicklig, är ej alltid varm och förstående människovän. —

Här är också städse fullt hus. Och särskildt eftersökta äro de till ett 20-tal uppgående platserna, som afselst för patienter med mindre stark ekonomi. Ett förhållande som pekar hän mot en död punkt i tuberkulosfrågan här i Sverige. Ty under det man utomlands förstår denna sak på ett helt annat och mänskligare sätt — exempelvis i Danmark, där Vejle fjords sanatorium — en privatanstalt af samma typ som Romanäs — har 16,000 kr. i årligt statsanslag mot allt där årligen lämnas friplatser för motsvarande summa — så är man i Sverige så

gorna om rosens uppkomst, dess färg, doft och taggar, till de verser som smidas i dag för att tryckas i morgon. Det vore en omöjlighet att samlas alla de dikter, de strofer, de rader, hvori människan gifvit uttryck åt sin beundran för dessa skapelsens mästerstycken. Den smekande färgen ljusade den gråa forntidens människor, och de första skalderna togo sitt bildspråk därifrån. Redan i de homeriska dikterna är morgonrodnaden rosenfingrad, och redan Anakreon (500 år f. Kr.) besjunger skönhetsgudinnans rosenmun.

De gamla folken, babylonier, hebreer, greker och romare, använde rosor till bekransning och dekorationer vid alla slags högtider, världsliga och religiösa, krigiska och fredliga. I det gamla Rom öfvergick bruket af rosor under kejsartidens utsväfningar till ett missbruk. Vid festmåltider voro dynor och soffor stoppade med rosenblad och sådana östes ut på borden för att inbädda fat och bågare. Kleopatra höljde en gång fest-salarnas golf alnsdjupt med rosor, och det "snöfall" af rosenblad, hvarmed Nero en gång öfver-raskade sina gäster, skall ha kostat 50,000 kronor i nuvarande mynt. Därför måste också dessa blommor odlas i sådan mängd, att de inkräktade på utrymmet för nyttigare växter, och hvad som ej kunde fås inom Italien, levererades från Afrika. Man antager, att det var dels centifolier, dels damascenerosor, som odlades af de gamla grekerna och romarne, kanske äfven moschata och sempervirens.

I den första kristna kyrkan tåldes ej rosorna, emedan de ansågos stå i allt för nära samband med hedniska seder och bruk, men de kommo dock snart åter till ära, till och med till kyrkligt bruk. Och då medeltidens mörker omsider sänkte sig öfver Europa, fick blommornas drottning skydd och vård i benediktinernas kloster-trädgårdar.

Rosor passa öfverallt, väl är det sant, att, för att taga några exempel, provinsrosen är som skapad till att pryda den lilla enkla täppan med sin landtligt okonstlade frikostighet på högröda, ej sällan litet skrynkliga och rufsiga blommor och det ödslande kronbladsfallet — här behöfver ingen stål och tveka, om han skall bryta en ros eller ett par af de många hundrade. Centifolierna åter äro i stil med en solid men flärdlös prakt och en konstnärligare anlagd trädgård, där man afsiktligt skapat en liten vrå af mera utsökt behag eller en liten fängslande passage. För ädelrosorna och deras ättlingar, t. ex. "La France", är slotts-gemaket den passande omgifningen, de vilja vara trädgårdens "quinta essentia": där de stå, skall skönhetsens brännpunkt vara, och så blir väl också förhållandet. Men hvilken af dem det än är, och hvar den stalles, nog öfverser man om ej teorierna skulle hålla streck, och hvilken pedant vill väl säga till den beundransvärda blomman: "Här passar du icke!"

Förr i världen.

Minnen från lefnadssättet på 1850-talet, upptecknade af HEDVIG INDEBETOU.

(Forts.)

PÅSKAFTON BRUKADE BARNEN göra s. k. "påskhorn" — pappersrutor, hvilka med en krökt knappål fästes på de andras kläder utan att de märkte det, o. s. v. Alla dessa upptåg föranledde mycket skämt och glam bland de unga.

Påskafton åt man till kvällsmåltid naturligtvis ägg, hvilka vi, innan de kokades, påskrefvo deviser och verser eller försågo med teckningar. När äggen sedan åtos, plägade man först "slå" med dem: d. v. s. slå smäländan af två ägg mot hvarann, för att se hvilketdera som "höll", hvarvid man tänkte på något som man önskade skulle slå in, och som den "vinnande" då skulle anses ernå. Eller ock "slog man vad" om någon liten present liksom då man "spelar filippin" med mandel eller nötter. — Men de nu så vanliga "påskäggen" af marsipan eller chokolad, som fylla konditorifönstren, voro på den tiden en alldeles okänd sak. Icke heller funnos i allmänhet äggkoppor, utan man höll ägget i vänstra handen medan det åts.

"Valborgsmässöafton", den 30 april, firades af folket med att fända "Valborgsmässobål" på något högt berg i trakten, såsom ännu i somliga orter är brukligt.

Midsommaren hade äfven sina pläg-

seder och bruk. Majstång kläddes och restes på de flesta herrgårdar och större ställen af arbetsfolket, som då samlades dit från närmaste gårdar. Majstången kläddes vanligen med lönnlöf, som lindades kring stängen, och sedan påfästes kransar och "kronor", mest af blommor och grönt, men också af kulört papper, hvori hängdes urblåsta målade eller förgyllda äggskal. Blågul vimpel samt "lupp" i spetsen hörde också ovillkorligt till majstångens prydnad. Den restes sedan under ihärdigt fiolspel, hvarefter dansades i ringdans kring stängen en stund, samt därpå en "långpolka", som gick "öfver berg och backar". Senare var det dans på gårdens loge, något som kunde räcka till långt in på natten.

En mängd gamla bruk och små upptåg tillhörde äfven midsommarafton, och ungdomen roade sig ofta därmed. Så t. ex. att "knyta om ax" — hvilket tillgick så, att man medtog silkesändar af fyra olika färger: rödt, blått, gult och svart, samt gick till en närbelägen rågåker, där man knöt de fyra silkesrådarna om fyra olika strån, helst ur samma stånd, och tillsåg att de kommo lika högt, då man lämnade dem. Midsommardagens morgon skulle man sedan tillse hvilken af de fyra färgerna som kommit högst under natten — det skulle föreställa att strået vuxit då — för att däraf se hvilken af de olika färgerna: rödt, kärlekens färg, blått, trohetens, gult, falskhetens, eller svart, sorgens, skulle få betydelse för den knytande under det kommande året. — Likaså fanns det många sätt "att få veta sin tillkommandes" namn eller yrke, såsom att slå en ägghvita i ett glas vatten och ställa det under midsommarnatten i ett fönster, där morgonsolen kunde träffa det, — och sedan på morgonen efterse, hvilka figurer ägghvitan bildat, hvilket vanligen blef en skeppsmast eller ett kyrktorn o. d. Eller skref man tolf olika förnamn på lika många papperslappar — gossnamn åt flickorna och flicknamn åt gossarna — hvilka man lade i sitt örngått och sedan då man vaknade på morgonen, drog upp ett, utan att se och innan man ännu yttrat ett ord. — Eller också, om man ville drömma sant, plockade man på midsommarafton nio olika slag af blommor inom nio olika inhägnader, och lade buketten i örngåttet — men man fick egentligen icke tala ett ord med någon under tiden eller efteråt.

Samma verkan om "sann-dröm" skulle det ha att "baka saltpannkaka" då alla delta-gande skulle på en gång hålla i visp eller slef, och lägga i mjöl och salt, o. s. v. — det senare i sådan mängd, att en hvar blott kunde förtära en liten bit — därvid man skulle sitta på en tröskel. Och sedan fick man icke dricka efteråt, och ej heller tala eller skratta under hela tiden. — Likaså kunde man senare på sommaren lägga en "nio-ärta" (en ärtskida med nio arter uti) öfver en dörr, och så fråga den, som först inträdde därunder, om hans eller hennes förnamn — hvilket då skulle bli "den tillkommandes". Eller ock kastade man ett äppel-skal — som skalats i rund, utan att gå sönder — öfver hufvudet bakom sig, för att se hvilken bokstaf det bildade.

Alla dessa seder och lekar äro nog mycket gamla, och ha brukats något olika på skilda orter.

Af öfriga lekar utomhus under sommaraftnarna voro springlekar mycket omtlyckta: såsom "änkleken", "två slår den tredje", "hök och dufva" m. fl. liknande.

Danslekar förekommo mindre — de tillhörde en föregående tid, liksom en efterföljande. Men sällskapslekar inomhus om vintern användes mycket bland ungdomen,

såsom "understol" och en del "gisslekar" eller "skriflekar" af olika slag.

Nutidens idrott för flickor fanns nästan alldeles icke — det var t. o. m. ovanligt, och ansågs mindre "passande" att en flicka åkte skridsko. Äfven simkonsten började först vid denna tid att öfvas äfven af flickor. Men en gosse skulle kunna båda delarna.

Bland våra nöjen om sommaraftnarna var äfven bollkastning, hvori somliga ernådde så stor skicklighet att de kunde kasta med tre eller fyra bollar på en gång.

Vid slättertiden var ett stort nöje för barnen att "åka i hö". Alla slags utfärder i det gröna — då vanligen kaffe eller mat medfördes — voro också mycket omtlyckta. Äfven voro vi mycket roade af födelsedags- och namnsdagsfirningar, med utklädsel och tillfällighetsverser o. a. upptåg.

Efter sommargöromålen med syltning, saftning samt torkning af grönsaker — konservburkar voro nämligen en okänd sak — kom på förhösten fruktskalningen. Ty mycket frukt torkades till hushållets behof för vintern. I somliga hus torkades äfven frukt till afsalu. — Att förvara och sälja färsk frukt brukades ej mycket, i anledning af de på den tiden svårare kommunikationerna. Men för husets eget behof fanns frisk frukt ännu på vintern, och hvarje hushåll hade vanligen sin "äppelkammare". Till höstsysslorna hörde äfven på de flesta ställen tillverkning af potatismjöl, af rårifven potatis, hvilket var ett ganska besvärligt göromål, enär stor noggrannhet fordrades vid mjölets skötsel och torkning.

Innanfönster funnos i allmänhet vid denna tid, men de gingo vanligen icke att öppna (annat än möjligen med en liten ruta) utan tillklustrades noggrant. Man hade icke så stort behof af frisk luft inomhus om vintern då som nu! För att få bort "kål-lukten" efter söndagsmiddagen, gick man omkring i rummen med en het eldskuffel, på hvilken slogs litet eau-de-cologne, så att en behaglig ånga däraf spreds omkring.

Det fanns äldre hus, där man äfven sommartiden icke gärna öppnade fönstren, för att skydda sig för flugor och mygg. I stället användes hårduksdörrar, insatta i st. för de vanliga dörrarna — på samma sätt stundom hårduksfönster. I vårt hem hade man dock alltid öppna fönster om sommaren.

Möblerna i rummen stodo alltid utmed väggarna, stolarna i noggranna rader. Endast divansbord framför soffan fick förekomma, eljes inga möbler framme på golvet — icke ens matbordet, hvilket framflyttades för hvarje middagsmål. Det bestod vanligen af ett stort fällbord, hvars skifvor nedfälldes, då det stod utmed väggen. Serveringsrum, sådant som nu är brukligt, hade man icke, men oftast en rymlig "skänk" — ett litet rum med ingång från salen. I gamla hus funnos ock ofta stora, vackra skåp. Nutidens serveringsbord voro icke kända.

Gungstolar voro icke allmänna förrän långt fram på 1850-talet.

Vid benämningen å rummen på gamla ställen hörde man dem ofta kallas: "stora förmaket" och "lilla förmaket", ty benämningen salong användes sällan för dessa — ej heller "hvardagsrum", hvartill dock "lilla förmaket" vanligen användes. Likaså kunde det finnas "stora salen" och "lilla salen", "stora sängkammaren" och "lilla sängkammaren" — den "stora" begagnades då ofta som gästrum. Och det kunde hända att "stora förmaket" och "stora salen" icke eldades om vintern, annat än vid jul och andra högtidliga tillfällen.

(Forts.)

